

2015

ÅRSMELDING
DOK. 18 (2015-2016)

Norges nasjonale institusjon
for menneskerettigheter

Dokument 18
(2015-2016)

Melding for året 2015

fra

Norges nasjonale institusjon for
menneskerettigheter

Avgitt til Stortinget 1. april 2016

Norges nasjonale institusjon
for menneskerettigheter

Forord

Dette er den første meldingen til Stortinget fra Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM). Årets melding er kort ettersom institusjonen er i oppstartsfasen. Direktøren tiltrådte 1. januar då, og vi er for tiden i ferd med å rekruttere medarbeidere. I meldingen drøftes hvilken rolle institusjonen bør ha og hvordan den bør prioritere sin virksomhet.

Årsmeldingen inneholder også en rapport om bruk av isolasjon i norske fengsler. Dette er et viktig tema som faller innenfor vårt mandat og et område som internasjonale overvåkningsorganer er opptatt av. Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse og andre utfører også et viktig arbeid på dette området. Når både nasjonal institusjon og Forebyggingsenheten i år har valgt å sette fokus på ulike sider ved bruk av isolasjon, sier dette noe om sakens alvor.

Målet for den nasjonale institusjon for menneskerettigheter er å bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene i Norge. Dette fordrer et faglig solid kunnskapsgrunnlag, som vi vil innhente gjennom systematisk og etterprøvbart overvåking over tid av menneskerettslige forpliktelser i full bredde.

Gjennom faglig arbeid av høy kvalitet vil vi gi råd og anbefalinger til ansvarlige myndigheter for å sikre respekt for våre internasjonale forpliktelser. Vi skal bidra til god informasjon om menneskerettighetene og samarbeide med mangfoldet av nasjonale aktører. I tillegg vil vi samarbeide med internasjonale overvåkingsmekanismer og delta aktivt i det internasjonale nettverket av nasjonale institusjoner i mer enn hundre land.

Vi står nå overfor den spennende utfordringen å utvikle en synlig og effektiv institusjon med legitimitet og gjennomslagskraft. Stortinget har gitt oss et bredt mandat forankret i lov og instruks. Det gir oss et godt grunnlag for å fremme og beskytte menneskerettigheten i Norge. Vi er glade for å være i gang med arbeidet.

Oslo, 1. april 2016

Cecilie Østensen Berglund
Styreleder

Petter F. Wille
Direktør

Styret

Stortinget vedtok 19. juni 2014 å opprette en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter. Institusjonen er organisatorisk underlagt Stortinget, men er for øvrig uavhengig. Lov og instruks for institusjonen ble vedtatt av Stortinget i april 2015.

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter skal som hovedoppgave fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig.

Den nasjonale institusjonen ledes av et styre og en direktør. Stortinget har valgt Cecilie Østensen Berglund til styreleder og Knut Vollebæk til nestleder. Øvrige valgte styremedlemmer er Gro Dikkanen, Anne-Sofie Syvertsen og Jan E. Helgesen. Stortinget har oppnevnt Petter Fredrik Wille som direktør.

Innhold

Forord	3
Styret	4
1. Veien videre for Nasjonal institusjon for menneskerettigheter	6
1.1 Innledning	6
1.2 Våre hovedoppgaver	6
1.3 Urfolks rettigheter	7
1.4 Internasjonalt arbeide	8
1.5 FNs Paris-prinsipper	8
1.6 Internasjonal overvåking	9
2. TEMA: Isolasjon	10
2.1 Sammendrag	10
2.2 Generelt om isolasjon	11
2.3 Særlig om isolasjon i politiarrest («glattcelle»)	18
2.4 Særlig om rettsbesluttet isolasjon (bevisforspillelsesisolasjon) i forbindelse med varetekt	22
2.5 Litteraturhenvisninger	25
Vedlegg	26
1. Lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter	26
2. Instruks om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter	31

1. Veien videre for Nasjonal institusjon for menneskerettigheter

1.1. Innledning

Dette er den første årsrapporten fra Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM), som ble etablert ved lov 1. juli 2015. Institusjonen er organisatorisk underlagt Stortinget, men er for øvrig uavhengig.

Institusjonen er fortsatt i oppstartsfasen, men det faller likevel naturlig å avgi en rapport nå, hvor vi redegjør for vår rolle, våre utfordringer og prioriteringer, samt for veien videre.

Etter lov om nasjonal institusjon § 1 skal NIM "fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig".

Med et slikt mandat er det store forventninger til den nye institusjonen fra ulike aktører som arbeider med menneskerettigheter i offentlig sektor, academia, det sivile samfunn og blant enkeltpersoner. Vi skal gjøre vårt beste for at den nye institusjonen blir en uavhengig og respektert stemme i det offentlige rom.

Norge har generelt et godt utbygget system for overvåking og gjennomføring av menneskerettighetene. Sentrale menneskerettigheter er tatt inn i Grunnloven, og vi har en egen menneskerettslov som gir flere internasjonale konvensjoner forrang fremfor norsk lov. Gjennom domstoler, ulike ombud og menneskerettighetsorganisasjoner gjennomføres en kontroll av at menneskerettighetene ivaretas av norske myndigheter.

Trenger man da en egen nasjonal institusjon for menneskerettigheter?

Svaret er ja.

Også i Norge har vi menneskerettslige utfordringer som bør undersøkes. Eksempelvis vet vi at flere over tid har meldt om utfordringer knyttet til isolasjon i fengsler. Dette er derfor

hovedtemaet i årets rapport. Tilstrømningen av asylsøkere høsten 2015 har vist at det på asyl- og flyktningrettens område er stor uenighet om hva våre internasjonale forpliktelser krever. Her kan vi som nasjonal institusjon bidra med faglige vurderinger og innspill. Videre kommer de mer "skjulte" utfordringene som man for eksempel kan finne innen rusomsorg. NIMs omfattende mandat gjør at man kan se menneskerettighetene i et helhetsspektiv, som ikke tidligere har vært gjort.

Faglig grundighet og soliditet er sentralt for NIM og skal være vårt varemerke. Folk skal kunne stole på at det som leveres holder faglige mål. NIMs legitimitet er tuftet på objektivitet og faglighet. Uten dette vil vi verken få eller kunne opprettholde den gjennomslagskraften vi ønsker.

I Norge er det stor interesse for menneskerettigheter. Vi har de beste forutsetninger for å møte utfordringene på området. Dette gir NIM gode arbeidsforhold, men det gjør også at vi forventer å møte interesse og forståelse hos både myndigheter og private aktører når vi tar opp konkrete utfordringer. NIM har store ambisjoner og vil vise at vi kan utgjøre en forskjell når vi griper fatt i utfordringene på menneskerettighetenes område.

1.2. Våre hovedoppgaver

Den viktigste grunnen til å ha en nasjonal institusjon er å belyse de menneskerettslige utfordringene vi har i Norge, overvåke, samt gi råd til myndigheter og andre og å informere om menneskerettighetene. Systemene for gjennomføring og overvåking av våre menneskerettsforpliktelser er fragmentert, og Norge har så langt manglet et organ som kan gjennomføre en helhetlig overvåking av alle menneskerettigheter. Helhetlig overvåking er

2. Isolasjon i politiarrest og varetekt

2.1. Sammendrag

2.1.1. Generelt:

Isolasjon er et av de mest inngripende tvangsmidler samfunnet benytter. Det er et grunnleggende menneskerettslig utgangspunkt at isolasjon aldri skal brukes mer enn strengt nødvendig. Norske myndigheter har plikt til å forebygge unødig isolasjonsbruk.

En person som pågripes av politiet og plasseres i politiarrest vil normalt sitte isolert i den tiden personen holdes i arresten. Personen vil ikke få kontakt med andre innsatte. Etter dagens regler, politiarrestforskriften § 3-1, skal den innsatte overføres til fengsel innen to døgn etter pågripelsen, med mindre dette av praktiske grunner ikke er mulig.

Derom politiet ønsker å holde en person fengslet over tid, kreves rettens kjennelse for varetektsfengsling. Fremstilling for retten skal skje så snart som mulig etter pågripelse, jf. Grunnloven § 94. Etter straffeprosesslov § 183 skal fremstilling senest skje tredje dag. Av FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 9 følger det at fremstilling normalt skal skje innen 48 timer. Det er derfor i dag en forskjell i fristreglene etter nasjonal lov og internasjonale forpliktelser.

Ved varetektsfengsling kan retten beslutte både delvis isolasjon etter straffeprosessloven § 186 og fullstendig isolasjon etter straffeprosessloven § 186 a. Ved delvis isolasjon utelukkes den fengslede fra samvær med bestemte andre innsatte. Ved fullstendig isolasjon utelukkes den fengslede fra fellesskap med alle andre innsatte.

Bruk av isolasjon reiser menneskerettslige problemstillinger på flere områder. I denne rapporten gis det en kortfattet oversikt over

disse. Utfordringene ved isolasjon ved innsettelse i politiarrest ("glattcelle") og fullstendig isolasjon under varetektsfengsling behandles grundig i rapporten, og det foreslås flere endringer i dagens regelverk på disse områdene.

2.1.2. Politiarrest («glattcelle»):

I politiarresten («glattcelle») brukes isolasjon systematisk overfor alle innsatte, fordi arresten normalt er utformet slik at de innsatte ikke har noen kontakt med hverandre. Dette innebærer at det i mange tilfeller skjer en isolasjon uten at hensynet til etterforskningen tilsier at isolasjon er nødvendig. Dette kan medføre en krenkelse av Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 8 om retten til privatliv. For å unngå slike krenkelser anbefaler Nasjonal institusjon i rapporten følgende:

- Politiet *må alltid vurdere om det er behov* for å isolere den enkelte innsatte eller ikke.
- Der det ikke foreligger behov for isolasjon bør den enkelte innsatte gis *adgang til fellesskap* og til å motta *besøk*. For å legge til rette for fellesskap og besøk bør det *etableres et fellesskapsrom* i alle politiarrester.
- Fristene for å fremstille en person for retten ved varetektsfengsling og fristen for overføring fra politiarrest til fengsel, bør *harmoniseres*.
- *Fristen i straffeprosessloven § 183 for fremstilling for fengsling bør endres* slik at den samsvarer med fristen i FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 9. Dette betyr at fristen må være *maksimalt 48 timer*. Unntak skal bare være mulig ved helt ekstraordinære omstendigheter («absolutely exceptional»).

2.5. Litteraturhenvisninger:

Andersen (2004): Henrik Steen Andersen, Mental Health in Prison Populations. A Review – with Special Emphasis on a Study of Danish Prisoners on Remand, *Acta Psychiatrica Scandinavica* 2004: (Suppl. 424), s. 5-59.

Bakke (2009): Jostein Bakke og Tor-Geir Myhrer, Begjæring om varetekt med restriksjoner – en undersøkelse av praksis, Politihøgskolens skriftserie nr 3/2009.

Hammerlin (2009): Yngve Hammerlin, Selvmord og selvmordsnærhet i norske fengsler – selvmordsforebyggende arbeid i norske fengsler, Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) håndbøker, nr. 3/2009.

Horn (2015): Thomas Horn, Fullstendig isolasjon i varetekt – rettspolitiske vurderinger (doktoravhandling), Universitetet i Oslo, 2015.

Kriminalvården (2011): Kriminalvården, Utvecklingsenheten, Psykisk hälsa hos häktade med restriktioner, 2011.

Shalev (2008): Sharon Shalev, A sourcebook on Solitary Confinement, LSE/Mannheim Centre for Criminology, 2008.

Smith (2006): Peter Scharff Smith, The Effects of Solitary Confinement on Prison Inmates: A Brief History and Review of the Litterature, i Michael Tonry (red), *Crime and Justice*, vol. 34, 2006, s. 441-528.

Vedlegg

1. Lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med loven er å etablere Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter.

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig.

§ 2. Instruks

Stortinget fastsetter alminnelig instruks for virksomheten til den nasjonale institusjonen. For øvrig utfører den nasjonale institusjonen sine oppgaver selvstendig og uavhengig, og bestemmer selv hvordan arbeidet skal innrettes og organiseres.

§ 3. Den nasjonale institusjonens oppgaver

Den nasjonale institusjonen skal bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene, særlig ved å:

- a) overvåke og rapportere om menneskerettighetenes stilling i Norge, herunder legge frem anbefalinger for å sikre at Norges menneskerettslige forpliktelser oppfylles,
- b) rådgi Stortinget, regjeringen, Sametinget og andre offentlige organer og private aktører om gjennomføringen av menneskerettighetene,
- c) informere om menneskerettighetene, herunder veilede enkeltpersoner om nasjonale og internasjonale klageordninger,
- d) fremme opplæring, utdanning og forskning på menneskerettighetene,
- e) legge til rette for samarbeid med relevante offentlige organer og andre aktører som arbeider med menneskerettighetene,
- f) delta i internasjonalt samarbeid for å fremme og beskytte menneskerettighetene.

Den nasjonale institusjonen skal ikke prøve enkeltsaker om krenkelse av menneskerettigheter.

§ 4. Den nasjonale institusjonens ledelse

Den nasjonale institusjonen ledes av et styre og en direktør

§ 5. Styrets sammensetning og oppnevning

Den nasjonale institusjonens styre skal bestå av fem medlemmer.

Styremedlemmene skal representere ulike fagfelt, herunder juridisk kompetanse om menneskerettigheter, og styret skal ha kompetanse om virksomhetsstyring. Ett av medlemmene skal ha særskilt kjennskap til samiske spørsmål. I styret skal hvert kjønn være representert med minst to medlemmer.

Stortinget velger styret, herunder leder og nestleder. Styremedlemmene velges for en periode på fire år. Medlemmene kan gjenvelges, men ingen kan sitte sammenhengende i styret i mer enn to perioder.

§ 6. Styrets oppgaver

Styret har det overordnede ansvaret for den nasjonale institusjonens faglige virksomhet, økonomi og drift. Styret skal vedta en overordnet strategi for virksomheten, godkjenne den nasjonale institusjonens virksomhetsplan, legge frem årlig melding til Stortinget, avgi årsregnskap og fremme forslag til budsjett for Stortingets presidentskap.

§ 7. Direktøren

Den nasjonale institusjonens daglige virksomhet ledes av en direktør som oppnevnes av Stortinget etter ekstern kunngjøring og innstilling fra Stortingets presidentskap.

Direktøren oppnevnes for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

Direktøren skal tilfredsstillende høye krav til faglige kvalifikasjoner og personlig egnethet, herunder inneha juridisk kompetanse eller annen kompetanse om menneskerettigheter, og bør ha erfaring fra menneskerettighetsarbeid.

Dersom direktøren dør eller blir ute av stand til å utføre sine arbeidsoppgaver, kan Stortingets presidentskap konstituere en midlertidig direktør frem til direktøren kan gjeninntre i stillingen eller ny direktør er oppnevnt i samsvar med første ledd. Det samme gjelder dersom direktøren sier fra seg stillingen før åremålsperiodens utløp.

Stortingets presidentskap kan bare si opp direktøren som følge av at denne har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen som ikke er forenlig med den tillit stillingen som direktør for den nasjonale institusjonen krever. Fjerde ledd første punktum gjelder tilsvarende.

§ 8. Personalet

Direktøren har det daglige arbeidsgiveransvaret for personalet ved den nasjonale institusjonen. Personalet tilsettes av styret etter innstilling fra direktøren. Nærmere regler om fremgangsmåten ved tilsetting og adgang til delegering av styrets myndighet fastsettes i et personalreglement som skal godkjennes av Stortingets presidentskap.

Ved ansettelser skal det tas hensyn til at institusjonen skal ha bred faglig kompetanse, herunder kompetanse om urfolks- og minoritetsrettigheter.

Tjenestemennenes lønn, pensjon og arbeidsvilkår fastsettes av direktøren i henhold til de bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i staten.

§ 9. Rådgivende utvalg

Styret oppnevner et rådgivende utvalg tilknyttet den nasjonale institusjonen bestående av minst 10 og høyst 15 medlemmer. Direktøren skal fremsette forslag til medlemmer.

Det rådgivende utvalget skal bidra med informasjon, råd og innspill til arbeidet som nasjonal institusjon.

§ 10. Offentlige myndigheters bistand til den nasjonale institusjonen

Offentlige myndigheter og andre som utfører oppgaver på vegne av det offentlige, skal yte den bistand som er nødvendig for at den nasjonale institusjonen kan utføre sine oppgaver etter denne lov.

§ 11. Årlig melding

Den nasjonale institusjonen skal årlig avgi en melding til Stortinget om institusjonens virksomhet og utviklingen av menneskerettighetssituasjonen i Norge.

Meldingen trykkes og offentliggjøres av institusjonen.

§ 12. Dokumentoffentlighet

Alle kan hos den nasjonale institusjonen kreve innsyn i institusjonens saksdokumenter, journaler og lignende registre, dersom ikke annet følger av institusjonens instruks. Bestemmelsene i offentleglova gjelder tilsvarende, så langt de passer, med de presiseringer og unntak som følger av instruksene. Det samme gjelder forskrift gitt med hjemmel i offentleglova, hvis ikke Stortingets presidentskap beslutter noe annet.

Direktøren, eller den direktøren bemyndiger, avgjør om et dokument helt eller delvis skal unntas fra offentlighet. Slike avgjørelser kan påklages til styret.

§ 13. Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for den nasjonale institusjonen, plikter å unngå at andre får adgang eller kjennskap til det han eller hun i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om forhold av personlig karakter. Taushetsplikten gjelder også opplysninger om drifts- og forretningshemmeligheter og informasjon som er gradert i henhold til sikkerhetsloven eller beskyttelsesinstruksen.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Han eller hun kan heller ikke utnytte opplysninger som nevnt i første ledd i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

For øvrig gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 13 a til 13 f så langt de passer.

§ 14. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft 1. juli 2015.

2. Instruks om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

§ 1 Hovedprinsipper for virksomheten

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter skal arbeide for å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene i samsvar med Paris-prinsippene om nasjonale institusjoners status.

§ 2 Styret

Stortingets presidentskap skal aktivt informere om adgangen til å fremme forslag til kandidater til styret.

Styret har det overordnede ansvaret for den nasjonale institusjonens virksomhet. Det har ansvaret for at institusjonen holder høy faglig kvalitet, drives effektivt og i samsvar med gjeldende regelverk, herunder lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter og denne instruks.

Styret har ansvar for ressursbruk og for å utarbeide strategier for institusjonens virksomhet. Styret skal avgi årlig melding til Stortinget og legge frem årsregnskap og budsjett for Stortingets presidentskap. Styrets leder, eventuelt nestleder, leder styremøtene. Styret er beslutningsdyktig når minst tre medlemmer er til stede.

Direktøren deltar i styremøtene og er styrets sekretær, men har ikke stemmerett.

Stortingets presidentskap fastsetter godtgjørelse til styrets medlemmer på grunnlag av statens veiledende satser for utvalgsgodtgjøring.

§ 3 Direktøren

Direktøren har ansvaret for den daglige administrative, personalmessige og faglige ledelse av institusjonen, og for institusjonens interne organisering innenfor de rammer som styret fastsetter. Direktøren er sekretær for styret, forbereder og gir sin anbefaling i saker som legges frem for styret, og er ansvarlig for å iverksette styrevedtak.

Direktøren er ansvarlig for at driften skjer i samsvar med gjeldende regelverk. Direktøren skal utarbeide budsjettforslag og årsregnskap til styret, og holde styret orientert om økonomiske og andre forhold av betydning for institusjonens virksomhet. Direktøren har budsjett disponeringsmyndighet og myndighet til å inngå avtaler om institusjonens eiendeler, prosjekter og samarbeid innenfor de rammer som styret fastsetter.

Stortingets presidentskap fastsetter direktørens lønn, pensjon og øvrige arbeidsvilkår.

§ 4 Personalet

Styret er ansvarlig for å opprette og nedlegge stillinger ved den nasjonale institusjonen.

Institusjonens personale ansettes av styret i henhold til personalreglement vedtatt av Stortingets presidentskap. Direktøren fastsetter lønn og arbeidsvilkår for personalet i henhold til de avtaler og bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i statsstilling.

§ 5 Saksbehandlingen i tjenestemannssaker

Bestemmelsene i tjenestemannsloven §§ 2 til 5 skal gjelde for den nasjonale institusjonen så langt de passer.

Forvaltningslovens regler gjelder for avgjørelser om tilsetting, oppsigelse, suspensjon, avskjed eller forflytting av tjenestemenn hos den nasjonale institusjon. Det samme gjelder vedtak om å ilegge en tjenestemann ordensstraff eller tilstå vedkommende pensjon.

Stortinget kan gi regler som utfyller eller gjør unntak fra forvaltningslovens anvendelse etter andre ledd, og fastsette i hvilken utstrekning forskrifter gitt i medhold av forvaltningsloven ikke skal gjelde i slike saker.

§ 6 Rådgivende utvalg

Det rådgivende utvalget skal bestå av medlemmer fra frivillige organisasjoner, det akademiske miljø eller andre særlig kvalifiserte profesjonsgrupper, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, Barneombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet og andre særlig berørte offentlige institusjoner. Minst ett medlem skal ha særskilt kjennskap til samiske spørsmål.

I utvalget skal hvert kjønn være representert med minst 40 prosent.

Direktøren kaller inn og leder møtene i det rådgivende utvalget.

§ 7 Årlig melding til Stortinget

Melding til Stortinget skal avgis innen 1. april hvert år og omfatte den nasjonale institusjonens virksomhet i tidsrommet 1. januar til 31. desember det foregående år.

§ 8 Dokumentoffentlighet ved den nasjonale institusjonen

Dokumenter som utveksles mellom Stortinget og den nasjonale institusjonen og som gjelder institusjonens budsjett og interne administrasjon, kan unntas offentlighet.

Det kan kreves innsyn i det offentlige innholdet av journal som institusjonen fører for registrering av dokument i de sakene som opprettes.

Arkivloven og arkivforskriften gjelder tilsvarende så langt de passer på institusjonens virksomhet.

§ 9 Den nasjonale institusjonens årsregnskap og budsjett

Styret avlegger årsregnskap for den nasjonale institusjonen og fremmer forslag til institusjonens budsjett direkte overfor Stortingets presidentskap.

§ 10 Ikrafttredelse

Denne instruksen trer i kraft 1. juli 2015.

Nasjonal institusjon
for menneskerettigheter

Besøksadresse:
Akersgata 8, 2. etg.
(inngang Tollbugata)

Postadresse:
Postboks 299 Sentrum
0103 Oslo

Telefon: 23 31 69 70
info@nhri.no
www.nhri.no

Omslagsdesign: Miksmaster Creative
Omslagsfoto: Jens Sølvberg / Samfoto / NTB scanpix